

Privát félműlt Miskolcon VII.

Joó Tímea

Gyöngyvirágtól Zöld Sárkányig

Észak-Keleti

Átjáró



Egyesület

2015



Privát félmúlt Miskolcon

Utánam, srácok! Ezt a címet viseli a számos közösségi eseményt, akciót, tudományos igényű vizsgálódást, megjelenő kiadványokat, élményszámba menő bulikat egybefogó programsorozatunk, amely a korábbi „24” – egy szimbólumnak szánt számjegy alatt futott – projektünk örököse, jogutódja. Anno már a huszonnégygel hangsúlyozni kívántuk az 1989 óta eltelt időt – mely alatt felnőttek a rendszerváltás körül született generációk – és az utolsó lehetőség sürgető voltát: most, a 24. órában feltétlenül fontos megörökíteni az államszocializmus, vagy akár a korábbi évtizedek hétköznapijából ránk maradt városképi elemeket, helybéli toposzokat, urbánus legendákat.

Rakétát vagy glóbuszt imitáló játszótéri mászóházak, beton virágtartók, pingpong- és sakkasztalok, bolti neonok, különféle pihenőpadok, mozaikok és kompozíciók – művészeti értéket vagy bármiféle védettségre jogosító kivételességet aligha hordoznak, viszont befolyásolták közel fél évszázad miskolci hétköznapijait. A miskolciakét.

Nyom nélkül fognak eltűnni, ha nem használjuk ki az utolsó pillanatot. Számos egykoron közismert jellegzetesség ma már csak fotókról köszön vissza. A miskolciak többszólamú megszólításával próbálunk egy-egy hajdani utcabútor, kültéri dísz, netán filmek (mondjuk éppen az „Utánam, srácok!”), irodalmi alkotások révén a korban



híressé vált tárgyak máig vezető sorsa felől tájékozódni, törekvésünk megörökíteni a letűnt idők utolsó rekvizitumait.

A „Privát félmúlt Miskolcon” családtörténet-sorozattól mindenekelőtt a porosodó fénykép-albumok feltárlását várjuk, és bízunk abban, hogy a fotók előhívják a történeteket, melyeket a rokonság egyfajta hagyományként őriz, élményszerűen mesél, sajátos családi legendáriumként konzervál. Olyan miskolciaknak kívánunk megnyilvánulási lehetőséget biztosítani, akik hajlamot éreznek félmúltjuk speciális közzétételére. Emlékezetes eseményeket vagy éppen jellemző pillanatok, használati tárgyakat, bútorokat, s hasonlókat megörökítő felvételeket keresünk, amelyekhez a közlő hajlandó az egyéniségét, családjának mentalitását tükröző kommentárt, tetszőleges „műfajú” szöveget írni. Az ekképpen születő kvázi „képregényeken” keresztül szeretnénk közvetlen betekintést nyerni a privát félmúltakba, melyek fontos, autentikus építőkövei Miskolc történetének.

Észak-Keleti Átjáró Egyesület

atjarok@gmail.com

A sorozat eddig megjelent kötetei: **Kapusi Krisztián** – **Tokár Zsolt**: Muslicák a demizsonban (2012); **Darázs Richárd**: Moszkvics a szakadékban (2013); **Balogh Attila**: Onedin család a Szinván, **Árvai Sityu** – **Halász Ágnes**: Gitár a hátizsákban; **Karlaki Orsolya**: Vattacukor térzenével (2014), **Simonyi Zoltán**: Robinzon a járdaszigeten (2015)

Szerzőnk vallja:

Voltam kisgyerek, tinilány, fiatal felnőtt, tanuló, dolgozó nő, anya. Mindig azt teszem, amit elvárok magamtól és amit elvárnak tőlem. Így lettem építésztechnikus, lakberendező, szakács, varrónő, takarító, kertész, kézműves, „tealógus”, amatőr filmszínész. Most írtam egy kicsit. Ezekből kiindulva tehát még bármi lehetek, ha a humorom és a bevállalósságom nem hagy el.

Joó Tímea, a „Zöld Sárkány”

Kiadó: Észak-Keleti Átjáró Egyesület
Kiadásért felel: Darázs Richárd
Design, tördelés: Balogh Attila



Sorozatszerkesztő: Kapusi Krisztián
Megjelent: Miskolcon, 2015-ben, 300 példányban
Web: atjarokhe.hu/24 HU ISSN 2063-6857



Te-a-ház, éden, otthon

Szigetnyi világáros Miskolc szívében – ez a Weidlich palota! Tervezőmérnöke egy legendás sportember, az olimpikon Hajós Alfréd volt, az 1911-ben átadott épület békebeli hangulata napjainkig konzerválódott. Udvarán gyakran gondol az ember olyasfélékre, hogy a főtca felől bármelyik pillanatban beroboghat oda az ideges kis mosodás, aki számonkérő hangon, a gang felé vizslatva, kezdi a Csabagyöngye névsorát rikácsolni: Bikácsi, Huttinger, Miatoff... Labda mindazonáltal viszonylag ritkán pattog a Zöld Sárkány cégére előtt. Tudniillik ott és ezzel a névvel, a Weidlich udvarban működik Joó Timi teaháza.

Az egzotikus enteriőr dacára, bennem első érkezésemkor az olasz családi kisvendéglőket megjelenítő filmek képkockái torlódtak elő, ahogyan belépve a Zöld Sárkányba, a pult előtti asztalka körül olvasgató, kártyázó, hahotázó vagy ráérősen ásítózó törzsvendégeken áthajolva köszöntött mosolygósan Timi, e nyugalmas éden, tea-otthon háziaszszonya. Azóta újabb és újabb érdekességeket tudok meg tőle, esetleg róla minden egyes alkalommal, amikor szerkesztőségi megbeszélésre, egyesületi találkozóra és persze egy általam máshonnan beszerezhetetlen, élményszámba menő teára szomjasan érkezem a Sárkányba.

Hámorhoz, Lillafüredhez, Ómassához köti a gyermekkorra. Anyukám is a bükki erdők alatt gyerekeskedett; Timi pikáns humorával, derűs asztaltársaságokat elszórakoztató történeteivel mintha a rokonságomhoz tartozna. Nem tanulható adottságai miatt kivételes miskolci hely a Zöld Sárkány. Ahogy a teás mesterség részleteivel törődik: szeretetteljes mindenhatósága azé a kisgyereké, aki egykor verandás erdészházak tündéréje, titokzatos fenyvesek és fehérlő sziklák barátja, számháborúk és szánkóversenyek bajnoka volt. Gyöngyvirágtól Zöld Sárkányig – táruljon fel Timi mesevilága!

a sorozatszerkesztő

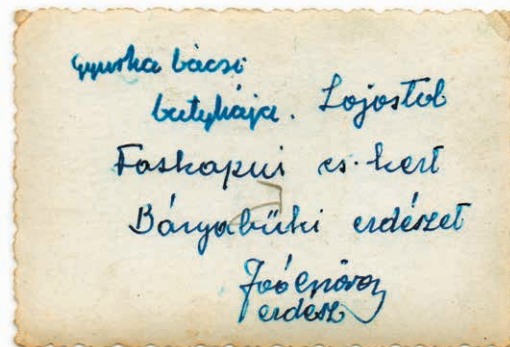
Miskolci vagyok, vagy nem?

Ez itt a kérdés... Az vagyok, naná! Egyfelől azért, mert aki Miskolcon tölti az élete javarészét – még ha nem is itt született –, biztosan ide tartozik. Az életrajzi tényeken túl pedig úgy gondolom: Miskolcinak lenni büszkeség. Az úgynevezett Acélváros ugyanis felnevel, megnevel, szórakoztat is, ha kell. Szóval földrajzi–közigazgatási fogalmon túl, nekem efféle többlettartalmakat hordoz Miskolc neve, pontosabban Miskolc és a Bükk, így együtt.

Anyai nagyszüleim Ómassán laktak, szinte minden tavaszi és nyári szünetben náluk voltam elraktározva. Szerettem oda menni, nagyapám folyton bütykölt és tetszett neki, hogy érdeklődtem a fiús tevékenységek iránt, barátnő híján. Büszke volt rá, hogy szeretek kalapálni, kaptam hát egy kalapácsot, csomó szöveget, én meg kalapáltam azokat serényen egy hokedli tetejébe. Jól sikerült darab lett, gyakorlatilag nem maradt hely egy szögnek sem, ráadásul a súlya a sok vastól elérte a felemelhetetlen kategóriát. Barkácsszenvédelyem később is megnyilvánult nagyiéknál. Az unokatesóimmal hihetetlen nagy cselességgel a nagymamám régi rádiójából kissereltük a hangszórót, mert valamiért kellett nekünk. Szegény nagyi, nem tudta mire vélni, hogy hirtelen nem szól a rádió. Később titok-

ban visszaszereltük, és csodák csodájára, váratlanul megjavult a fontos darab. Az elektronikához soha nem értettem, csak annyit, amennyit fizika órán tanultunk, mégis teljes magabiztossággal dugtam a 220-at az elemes NDK gyártmányú WEF rádiónkba¹. Elemspórolás lett volna a cél, és hogy Komjáti György zenei műsorát vasárnaponként tudjam hallgatni anélkül, hogy a legjobb résznél leálljon. A baj ott kezdődött, hogy teljes tudatlanság birtokában, ugye, vezeték a konnektorban, a végén semmi, és határozott mozdulattal bedugni bárhová, ahol lyuk van. Legnagyobb szerencsémre levágta a biztosítékot. Nem tudták, mitől nincs áram az egész házban. Azóta sem árultam el...

A lankák meg sziklák karnyújtásnyi közelsége és a családi adottságok miatt szinte a hegyen nőttem fel. Az első kibújó hóvirágokat biztos, hogy mi szedtük le a barátnőmmel. Anyák napján természetesen volt, hogy gyöngyvirágcsokor díszelgett minden anyuka vázájában... A gombaszedés is mindig nagy élmény volt, bár azt csak a szülőkkel együtt tehettük, ők mondták meg, mi ehető és mi nem. Jobb időben a gomba már a fülelen jött ki, anyám készítette azt mindenféle formában és mindaddig, amíg csak lehetett szedni. Ott laktunk az erdő alatt, ezzel együtt a szabadidőnkben is szívesen kirándult az egész család: nagynénik,



¹ Bár valóban sokan a dupla-vés írásmódot ismerik ma is, a típus valódi neve VEF volt, a keleti blokkban, de a Szovjetunióban gyártották, egész pontosan: a Valst Elektrotehniska Fabrika, Riga, Latvia

nagybácsik, unokatestvérek. Ha jobb nem jutott eszünkbe, kiszaladtunk a fehérkőlapai rétre és ott volt aztán foci, szalonnasütés, szeder- meg virág-szedés, *hencsergés* a fűben... Az élet, persze, nem ennyiből állt, mondjuk, mikor valami komolyabb dolgot kellett venni, anyámmal mindig bebuszoztunk a városba. Emlékszem, a Villanyrendőrnél rendőrbácsi ült a henger alakú fülkében, onnan irányította a forgalmat. A villamos mellett rengeteg busz, teherautó, mindenféle jármű közlekedett a főutcán (mostani sétálóutcán).

Abban a bábeli nyüzsgésben örökösen attól féltem, hogy el fogok veszni. Nyugtatólag hatott és afféle rituálénak számított a Napsugár cukrászdában megenni egy fagyit vagy éppen egy krémet. A pénztáros néninél előre ki kellett fizetni a fogyasztandókat, majd újra sorbaállni ahhoz, hogy meg is kapjuk az áhított fagyit, sütit. Amíg megettem, addig anyukám átment a szomszédos csemegébe vásárolni, utána pedig szállhattunk fel a buszra, ami kivitt bennünket a Marx térig, ott vártunk az 5-ös számú járatra.

Egyébként a Napsugáréhoz hasonló rendszerben tudtunk vásárolni az Eszem-Iszom étkezdékben a Centrum áruházzal szemben és a Marx téren. Hűskészítményeket árultak kimérve, ugyanezeket helyben meg is sütötték, lehetett venni és enni klasszikusan zsírban tocsogós kolbászt, hurkát, oldalast, tarját kenyérrel és savanyú uborkával. Ezeket étkezési tikettekre is beváltották. Amikor aztán elkezdtem a középiskolát, sulit után a barátnőmmel kulinárisan kényeztettük magunkat különböző, annak idején népszerű helyeken: a Hunyadi utcán a Tejivóban tejberizzsel, az akkor épülő Pátriával szemben az édességboltban mogyoróturmixszal, banánturmixszal adtunk az élvezeteknek. Szinte mindennapos lett ez a kis luxus... A legemlékezetesebb élmények mégis a szüret idején történ-

tek. Akkor még a középiskolásoknak muszáj volt az őszi szüreten részt venni és a mi iskolánk a Kilián gimivel együtt utazott szőlőt szedni Tokaj-Hegyaljára. A tarcali elágazásnál szálltunk le a vonatról, a Sárga borháznál. Megjelenés kötelezően valamilyen munkaruhában, gumicsizmával, ugyanis a nap végére ragadtunk a szőlőlétől és a kosztól. „Szorgalmasan” szüreteltünk, közben dobáltuk egymást szőlővel, az osztályfőnökünk pedig – aki matematika tanár volt – felmondatta velünk napjában többször a nevezetes azonosságokat: $(a+b)^2$, $(a-b)^2$, satöbbi. Még a vonatra is szerzett egy táblát, hogy útközben ne unatkozzunk, matematika feladatokkal szórakoztatott minket. No persze nem ez ment élményszámba, inkább



az vált emlékezetessé, hogy hazaérve úgy mocs-
kosan, botránkoztató szórakozásunk volt a főutcán
végigmenni és betérni majdnem minden boltba.
Olyan is előfordult, hogy kizavartak minket, a
turmix viszont nem maradhatott el. A Napsugár
cukrászdához közeli kapualjban kedvencünk lett a
Lufibár. Alkoholmentes koktélokért jártunk oda és
az első hely volt Miskolcon, ahol spagetti fagyit,
goffrit és melegszendvicset lehetett kapni. A
Déryné utcán is sokszor megjelentünk az ottani
fagyis és a kisállat-kereskedés miatt. Mini Zoo
névvel működött és emlékezetes lakója volt egy kis
majom, aki egyszer úgy belekapaszzkodott a hosszú
hajamba, hogy le kellett vágni az áldozatul esett
tincset, mert a majom nem engedte el azt semmi
pénzért. Szóval a város és a hegyek...
No, de menjünk csak sorjában!

Ház a sziklák alatt

Erdész családból származom. Apám és nagyapám is
erdész volt, nagyapám még Selmecebányán végzett,
első szolgálati éveit a felvidéken töltötte. Családunk
„vándorlását” nem nagyon tudom követni a kellő
dokumentumok és a mesélő, mindentudó öregek
hiánya miatt. Ami biztos, hogy apai nagyapám
Nagybányán született ötgyerekes család egyedü-
li fiúgyermekéként. Felesége Kisbaconban jött
világra (abban a faluban élt Benedek Elek utolsó
éveiben!) és ott lakott családjával Csíkszeredába
költözésükig. Felsőbb iskoláit már ott járta, később
pedig Kolozsváron volt színésznő, amit csak pár éve
tudtam meg (valamiért a művésznői pályáját nem
reklámozták családi körben). Nagyszüleimet a sors
már Magyarország területén, Hódmezővásárhelyen
hozta össze. Nagyapám családja odaköltözött, elke-
rülve az ide-oda csatolgatásokat. Ehhez képest,
apám a felvidéki Kissallón született 1942-ben.



Rejtély lengte körül mindig, hogyan is kerültek végül Miskolcra. Elkapott szőfoszlányokból sejteni lehet, hogy titokban jöttek át a hegyeken keresztül gyalogolva, csecsemő apám a hátizsákban lapult. Nagypám Lillafüreden kapott erdészi állást szolgálati lakással, aztán Rókafarmon, Jávorkúton, majd nyugdíjba vonulása előtt és után ismét Lillafüreden éltek.

Anyám részéről is kissé kevert a családfa. Anyai nagypám ómassai, még a Fazola Henrik által betelepített német vasmunkások leszármazottjaként tartotta számon magát és felmenőit. Schmidt volt a családi neve, magyarosítás révén lett utóbb Darvas. Anyai nagyanyám pedig „tót”, azaz szlovák származású, Bükkszentkeresztről nősült be az ő apja Ómassára, ahol aztán összeértek a szálak.

Közelítünk, közelítünk, tehát: apám már végzett erdészként Jávorkútra került, mint pályakezdő,

anyám pedig ómassai lányként, mint minden hegyi ember abban az időben, az erdészethnél dolgozott. Később a Palotaszállóban kapott „italos pincér” állást. Mesélte, hogy híres vendégek is megfordultak akkoriban ott, például Hruscsov a Szovjetunió éléről és Roda Scott jazz zongorista, aki mezítláb zongorázott. Valamikor itt tetőzött szüleim szerelme az érintett családok minden ármánya és mesterkedése ellenére. Házasságkötés, szolgálati lakással együtt járó állás viszont csak Tiszatarjánban következett, no, így születtem én Mezőcsáton.

Röviddel azután, 1971. szeptemberében apám kissé talányos körülmények között meghalt. Egyik reggel elment dolgozni, anyám három hétig nem tudott róla semmit. Nyomozás, kétségek után a Tiszában találták meg Tiszalöknél. Anyám mindez alatt megöszült, 26 éves volt akkor.





1971. szeptember 27-én hétfőn reggel 6 órakor apám elindult biciklivel Tiszatarijából Tiszakeresztre az erdőszetre, az éves lettárral, egyeztetés céljából. Soha többé nem láttuk. Anyukám délután hiába várta. Másnap bement Mezőcsátra jelenteni a rendőrségen az eltűnését. Pár nap múlva kezdtek csak el a keresését, bízva abban, hogy hazamegy. Keresték mindenhol, a saját udvarunkban, a szénaboglyában, a galambdűcsban, a környéken lévő kacsauzlatokban... Mivel sehol nem találták, kiterjesztették a keresést.

Az ismerős halászok a Tiszában és a holtágakban csákyakkal, a fakitermelők az ártéri erdőkben. Két hét elteltével kezdte mindenki feladni. Semmi nyom nem maradt. A bicikli, amivel elindult, ugyanúgy eltűnt, mint a táská, amiben a lettár anyaga volt. Ekkor lépett nagymamám, és anyámat rábeszélte, hogy menjenek el a híres putnoki halottlátó aszonyhoz. Anyám nem hitt az ilyen földöntúli szemfényvesztő dolgokban, de a kellő nyomás és kétségbeesés hatására beadta a derekát.

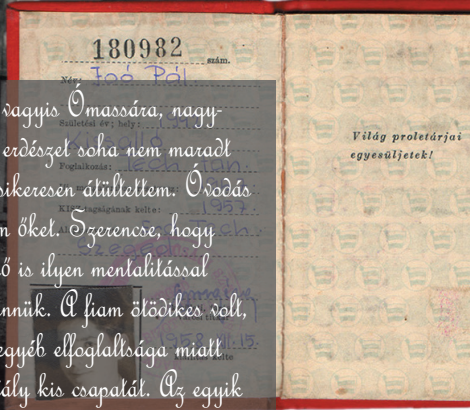
Már a fogadtatás is megdöbbentő lehetett: a nő kiszólt az előszobában várakozók közé, hogy az a fiatal nő jöjjön be, akinek eltűnt a férje és szülnie kell, otthon várja a három éves kislánya. Bejelentkezés nélkül, spontán kerültek oda, ez megdöbbentést kellett bennük, de a bizonytalanság és kétségek miatt fel sem tűnt nekik. Ami ezután történt, mely nyomot hagyott anyámban.

A nő a saját hangján ugyan, de apám szavait használva beszélt hozzá. A becenevet, amit csak ők tudtak és sajtóságos szavait, mondatképzését alkalmazta. Elmondta, hogy nem akart meghalni, sajnálja, hogy itt kellett bennünket hagynia, nem önszántából történt, ami történt. A Tiszában van, nemsokára megtalálják a rendőrök. Többet nem mondhat, mert a rendőrség dolga a nyomozás. Egy hét múlva valóban megtalálták a holttestet, Tiszafürednél a hídnál. A nyomozás nem járt eredménnyel, nem találták meg a biciklit sem, így nem lehetett tudni, hol kerülhetett a Tiszába. Csak a személyes dolgait kapta meg anyám, amit a zsebében találtak. Óra, nyaklánc, zsebkendő... Érdekes módon a rólam és anyámról készült fényképek viszonylag épségben megúszták a vízben ázást.

Ezután visszaköltöztünk Miskolcra, vagyis Ómassóra, nagy mamámékhöz. Az erdő szeretele és az erdőszet soha nem maradt ki az életemből, ezt a gyerekeimbe is sikeresen átültem. Óvodás koruktól erdőszeti vetélkedőkre hoztam őket. Szerencse, hogy az éppen aktuális óvónő, majd tanítónő is ilyen mentalitással rendelkezett, így partnerre találtam bennük. A fiam ötödikes volt, amikor úgy alakult, hogy a tanárnő egyéb elfoglaltsága miatt én vittem egy ilyen vetélkedőre az osztály kis csapatát. Az egyik bükkfi állomáson egy öreg erdősz bácsi mutatta a gyerekeknek a helyes személteltetési módszert. Végig szemmel tartott, majd a végén odajött, átölelt, majd a nevemen szólított. Soha életemben nem láttam. Gondoltam én – de ő közölte, hogy három éves sem voltam, amikor utoljára látott, és hogy nem változtam semmit. (Ezek szerint gyerekkoromban idős fejem volt.) Elmesélte, hogy még Tiszatarijában járt nálunk, apámat és nagypapámat jól ismerte. Nagymamámmal özomszéd faluban nőttek fel Erdélyben. Ő Nagybaconban, nagymamám Kishaconban. Erdősz pályafutását a Hargitán kezdte. Ezután találkozunk még párszor, elmesélte apám sztoriját a kívülálló szemzőgökből. Szerinte és többek szerint is nem vélellen, hanem idegenkezűség lehetett. Az akkori pletykák szerint apám rájött valami belső disznóságra és ezért eltették láb alól. Az ügy elvülése miatt nem lenne értelme a múltat bolygatni.

Én még sokáig álmodtam és álmodoztam arról, hogy apám nem halt meg. Azt gondoltam, hogy külföldre ment a gondoljai elől és vissza fog hozzánk vagy értünk jönni. Még ez is jobb, mint a halál...

A bácsi szerette volna velem visszamenni a Hargitára. Szerette volna megmutatni nekem a szülőföldjét. Sajnos nem tudtam már élni a lehetőséggel, a bácsi elindult egy régi kolléganőjével és annak férjével. Visszafelé jövet baleset érte őket a Gyergyószentmiklós és Parajd közötti úton. A nő azonnal meghalt, a férje több törést szenvedett, az erdősz bácsi combnyaktörést, ami pár hét múlva el is vitte. De utolsó útján látta a Hargitát...



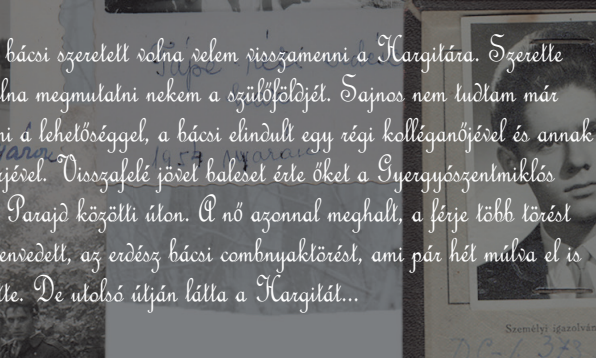
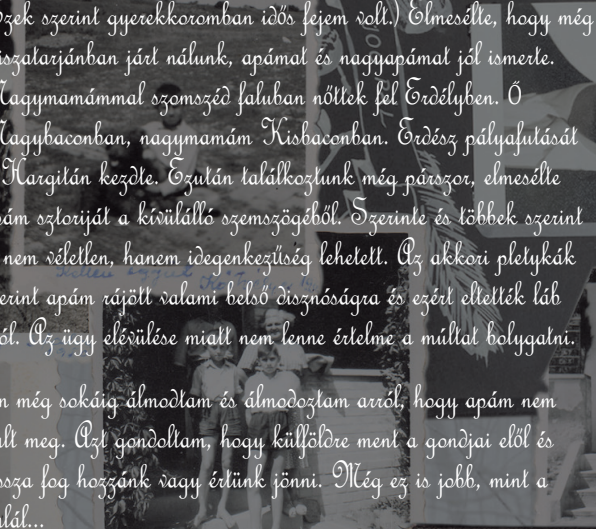
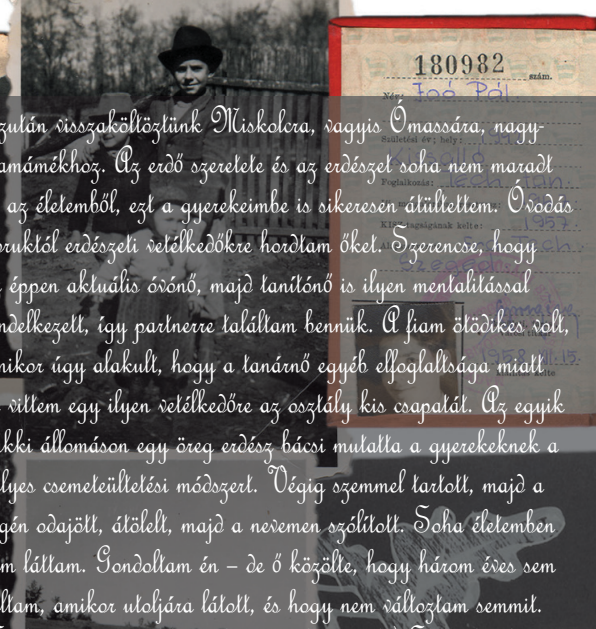
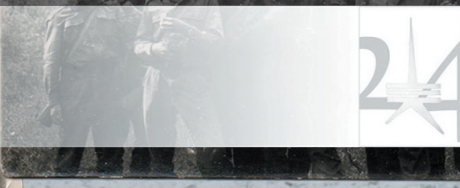
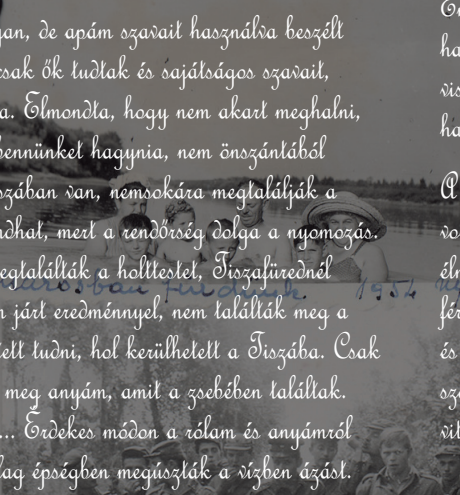
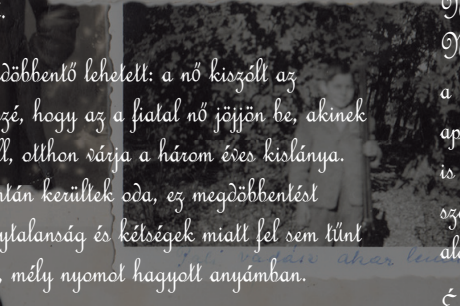
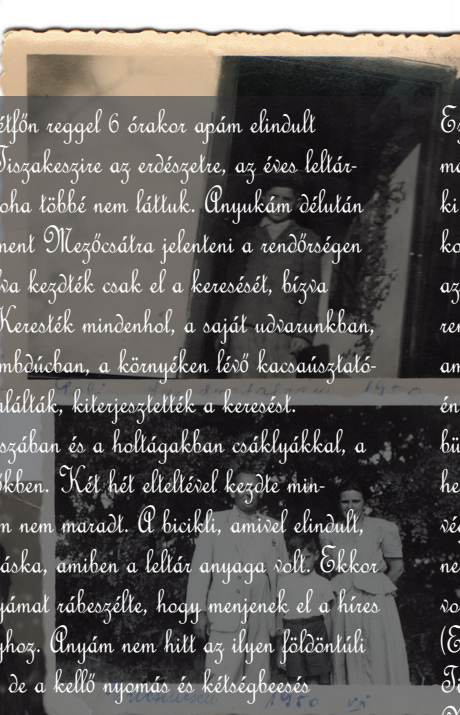
Világ proletárjai egyesüljétek!



bontás... 1956



1956



Neve: József Pál
Szül. h. 1924
Anyja: ...
Város: Kézdivásárhely
alatti alpolgármesteri hivatal



A tragédia miatt vissza kell jönnünk Miskolcra. Cirka egy évig laktunk Ómassán a nagymamáméknál, anyám az erdőszet LÁEV-telepén kapott állást, mint bérelszámoló. A költözéssel járó procedúra, hirtelen számottevő változás miatt ettől az időtől eszméltem, viszont nyomban szinte mindenre: a lényegtelen apróságoktól a komoly dolgokig. Ómassáról Lillafüredre költöztünk abba a házba, ahol az akkor már egyedül élő apai nagymamám lakott. Igaz, hogy két különálló lakás volt, de mégis egy házban.

Nagyanyám kissé öntörvényű, önfejű, ahogy anyám mondta: *a széky konokság*. Sokat hímzett, szinte mindig, közben ült a fotelben, hallgatta a rádiót. Népművészként volt nyilvántartva, munkái megjelentek a Fürge Ujjak lapban. A szomszédban lakó idős nénikkel, akik úriasszonyok voltak mind, hetente akár többször is összeültek játszani. Táblarömit. Néha engem is odaültetett, hátha ragad rám valami... Ragadt. Nem csak a játékszenvedélyből, hanem megtanultam néhány hímzést, főleg az erdélyi mintákat és a kereszt szemest. Nagyon hálás vagyok neki ezért, bár sajnos nem sokáig örökíthette rám tudását, mert tízéves koromban elvitte a rák.

Ami viszont azóta is nyomaszt vele kapcsolatosan, a kisgyerek látásmódjából adódó kisstilűség. Nem tetszett nekem, hogy időnként



hazaküldött. Az okát sem tudtam, csak azt, hogy haza kell mennem, így minden ilyen alkalommal az ajtón kilépve kinyújtottam a nyelvem. Később derült ki, hogy ő ezt mindig látta. Utólag szégyeltem magam...

1973-ban kerültem óvodába, mitagadás, nem vált a kedvenc helyemmé. Nagymamám óvó védelmezése után ez maga volt a pokol. Nagymamám abban az időben Jávorkútra járt dolgozni a csemetekertbe. Amolyan vezető beosztással, mert az „asszonyok” hallgattak rá. Minden reggel hatkor már munkára készen meg kellett jelenni, tehát hajnalban kelés, majd gyalog a legrövidebb úton toronyiránt át a hegyen Ómassáról Jávorkútra. Én meg „mentem” vele. A hátizsákja tetejére felraktak, ott kucorogtam átölelve a nyakát, talán aludtam is közben. Kíméletlen dolog, de én akkor ezzel nem foglalkoztam. (Az asztmájához talán hozzásegítettem egy kicsit). Imádtam azt az időt mindennel együtt, körberajongott kisgyerekként maximális odafigyelést, törődést kaptam. És ebből a kiskirálylányságból kellett nekem oviba menni...

Jávorkúton az akkori erdősz rokonunk volt. Anyám öccse feleségül vette a lányukat és ez elég ok volt arra, hogy időnként ott alvásra sikeredjen a kirándulásunk. Szerettem náluk lenni, mindig volt kis őz a

kertben, akit a vadászok árvává tettek, így „örökbe kellett fogadni”. Cumiztattuk, simogattuk, játszott velünk, mint egy kutya. Általában az ivarérettség adta meg a kellő löketet a szabadon eresztéséhez. Na, és mindig volt tehén, a jó legelő, ugye, adott volt. Imádtam az esti fejesidőt, pöttyös bögrémmel álltam és kitartóan vártam a napi adagomat, majd a friss tejjel bajuszt „ittam” magamra...

Az óvoda, ahová anyám beíratott, nem a legközelebbi volt, hanem a munkahelye szempontjából megfelelő. A LÁEV-telepen dolgozott, az ovi pedig Diósgyőrben volt, ahol javában épült az Árpád és a Kuruc utcai panelházas lakótelep. Az Árpád utca elején a piros erkélyes tömbben kapott helyet az ovink, egy-két szint teljes elfogla-



lásával. Nem volt udvara, ekképpen a napi sétákat és a szabadtéri foglalkozásokat a környéken található parkokban, játszótereken oldották meg. A Tapolcarét a Diósgyőri Várfürdő mellett, a tejgyár mögötti rét, vagy a Blaha Lujza utcai kis parkszerű háromszög volt a játszóterünk.

Lillafüredről a Marx térig járt az 5-ös busz. A régi busz. Időnként ovi után a Marx terre mentünk bevásárolni, volt ott minden: ruházati bolt, méteráru, cipőbolt, és az én kedvencem, a háztartási bolt. Na, ott láttam meg álmaim fonott fotelét, ami gyönyörű volt és gyerekméretű! Némi hisztivel és kicsit több várakozással végül megkaptam. Itt kezdődött a baj, mert innentől kezdve csak abban voltam hajlandó ülni a buszon. Bármilyen buszon, tehát ezt a fotelt mindenhová vinni kellett magunkkal, anyám végtelen öröme.

Volt még egy heppem, ovi után az épület előtti trafikból venni kellett diós kocka nevű csokit. Lecövekeltem mellette és nem mozdultam, míg meg nem kaptam. Diósgyőrben is találtam, persze, kedvenc boltokat. A vár felé vezető út elején a sarki háztartási bolt, vagy ugyanezen az úton a suszter bácsi műhelye. Olyan pici házikóban dolgozott a töpörödött öreg mester görnyedve, hogy nekem akkor meggyőződésem lett, a hét törpe egyikével van dolgunk.

Az óvodában tehát nem éreztem magam túlságosan jól, bár konfliktuskerülő gyerekként nem is történt sok negatív dolog velem. Három eset maradt meg bennem: az első, amikor sétálás közben a párom, aki történetesen tetszett nekem, turkált az orrában, majd meg akarta fogni a kezem. Nem hagytam, ő sírt, az óvónéni pedig leszidott. A második az evéssel kapcsolatos. Valami oknál

fogva a köménymagtól és az azzal készült ételektől fölállt a szőr a hátamon. Nem akartam megenni a kelkáposzta-főzeléket. Ilyen márpedig nincs, meg kell enni! A dadus néni ebbéli meggyőződését nyomatékositotta azzal, hogy szépen megtömött, mint a libát. Kelkáposzta-főzelékkal. Na, hát szépen szólva, megmelegítettem a *búvárfőzeléket*... A harmadik kvázi-élmény, amikor a reggeli sietés eredményeként anyukám elfelejtett bugyit adni rám. Az egész csoport rajtam röhögött sorbanállás közben a vécé előtt...

Esős időben, 1973-ban történt, hogy oviból hazamenet nem tudtuk belépni az otthonunkba, mert kiöntött a kertünk alatt folyó Szinva patak. Anyukám levette a cipőjét, átgázolt a vízen, összeszedett pár ruhadarabot, majd felszálltunk a buszra és beköltöztünk a Papírgyárhoz anyám nővéréhez, nagyjából egy hétre.



Nyúlnak a gyermekének

Ebben az időben történt az egyik legemlékezetesebb eseménye óvodás létemnek: a cirkusz a Népkertben. A tévében akkor már láttam cirkuszt és mondhatom, nem volt a kedvenc szórakozási formám. Kicsi gyerek voltam még, nem tudtam megfogalmazni az ellenszenvem okát, csak azt éreztem, bennem félelmet kelt. Az akkor még nőtlen nagybátyáim és hajadon nagynénéim viszont úgy gondolták, feltétlenül el kell vinni a gyereket erre a fantasztikus, kihagyhatatlan világszenzációra.



Elindultunk hát, természetesen a már említett fonott fotelemmel együtt. A cirkuszra nagyon nem is emlékszem, hiszen a „kritikus” részeknél becsuktam a szemem. A bohóc sem tetszett, sőt, egyenesen taszított az örök festett mosollyal és az álcodálkozó szemével. A poénjait pedig egyenesen szánalmasnak tartottam. Ami viszont életre szóló élményt okozott, a céllövölde. Ellenállhatatlan vágyat éreztem minden kedves rokonom, hogy a gyerekek lőjön valamit. Lőttek is. Egy lila testű, szivacsruhába öltöztetett borzalmat, ami hercegnőnek volt álcázva. A büszkeség az „elkövető” arcán határtalannak tűnt, ennek öröme mindenképpen meg kellett inni valamit. Emlékeim szerint a Dominó presszóban kötöttünk ki a főutcán, ami számomra azért volt érdekes, mert az emeletről lehetett látni a forgalmat. Kaptam mignont, szőke kólát, számomra ez volt a nap fénypontja. A baba sokáig díszelgett a többi között, de amikor ránéztem, mindig eszembe jutott a cirkusz...

Legelső filmszínházi élményem a Béke mozihoz kötődik. Ötéves lehettem, amikor a filmtörténet egyik klasszikusát vetítették világszerte: a Volt

egyszer egy vadnyugat című western. Zenéjét mindenki füttyülte és természetesen az összes kislány Claudia Cardinale akart lenni felnőtt korára. Nemigen értettem, kicsi voltam hozzá és ráadásul el is aludtam a moziban, de kaptam nyalókat, üdítőt és pogácsát az előadás után a szemközti Kishalász² étteremben.

Később, amikor már iskolás lettem és elértem azt a kort, amikor a mozilátogatás szinte társadalmi elvárás volt a hasonló korú felsősök között, Felsőháromban a Bükk moziban néztünk meg minden filmet, amire elengedtek a szüleink. Sokan jártak oda Diósgyőrből is, közelebb esett, mint a belváros, olcsóbb a jegy és egy hétig vetítettek minden filmet. Ott láttam például az Örökség című magyar alkotást, amiben Hernádi Judit búgta el az azóta örökzöld slágerré öregedett „Sohase mondd” kezdetű dalt. Mindenevők lettünk, megnéztünk, amit csak lehetett. A Csillagok háborúja, a Nyolcadik utas a halál, a Kopaszkutya, híres orosz alkotások, mint az egy hiúzkölyökről szóló Koma kalandjai, vagy történelmi jellegű magyar filmek, A törökfejes kopja, és a többi.



² A szerző emlékei szerint a Rákóczi utcai Kispipa vendéglő az 1970-es években Kishalász névvel működött.

A mozinak megvolt a biztonságot adó meleg hangulata, a személyzet mindig ugyanaz, a mozigépész olykor elaludt és elfelejtett tekeracet cserélni, olyankor valaki szólt neki és ment tovább a műsor. Az előtérben álló kazánt egy nagyobb fiú fűtötte, cserében ingyen megnézhetett minden előadást. Néha munkahelyi ártalomként aposztrofálta, pedig sokan irigyelték tőle.

A munkahét hat napos lévén szombaton is kellett iskolába menni, a felnőtteknek pedig „dolgozódba”. A hétvége a szombat délutánt és a vasárnapot jelentette. Meleg időben kedvenc kikapcsolódása dolgozó népünknek: a régen korzózásnak nevezett séta a legközelebb eső kerthelyiség vagy presszó irányába. A lillafüredi népszerűségi listán első helyen végzett kulturális létesítménynek a Tókert számított: gyönyörű kilátás a Hámori-tóra, hideg sör és fagyí. Kell ennél több? Aztán ott volt az „Alpesi”, ami arról kapta a nevét, hogy alpesi tetős épületről van szó. Ide szerettem én igazán járni, mert mindig volt fagyí, közelben a trafik, bazár, kisvonatállomás, posta. Innen csak pár métert kellett megtenni ahhoz, hogy a Soltész-villa kertjében csodálhassuk a Mesekertet. Ott egy gyerek, mint én is, órákig bámészkodhatott volna – ha hagyják. Vízimalom, kígyó a patakban, fát fűrészelő kis törpék vízajtással, a hegyoldalon egy nagy fa tövében a Palotaszálló és a felsőháromi templom kicsinyített makettjei. Volt, hogy minden nap oda kellett zarándokolnunk...

A felnőttek körében akkoriban szórakozóhelynek több lehetőség is akadt. A Mátyás terem a Palotaszállóban, a Zöldfa bisztró és a Vadászskürt étterem Felsőháromban. Ide a városból is szívesen jöttek a romantikus környezet és az élőzene miatt. Minden szombat este táncos mulatsággal tölthette az idejét, aki lazítani vágyott a dolgozó (vagy akár kevésbé dolgozó) munkahét után.

Televízió terén a mi családnak kissé későn „kapcsolt” fekete-fehérről színesre. Talán '80 körül került hozzánk egy szovjet színes tévékészülék, amit orosz katonák árultak fű alatt. Piros, kék, zöld színre emlékszem, de túlzásba nem vitték a kényeztetésünket ilyen téren. A szlovák adások viszont kiválóan bejöttek rajta bármikor. A nevelőapám focihajongása miatt megszokott lett, hogy ha a magyar tévén éppen nem adtak valamilyen meccset, akkor a szlovákon biztosan talált. Ez előnyöket is hordozott magában: amikor először jártam Kassán, nem lepődtem meg, hiszen ismerős szavakat hallottam. *Pozor, pozor! Uvágyi hogyinezselánszko ano... UEFA poháru, Bozse moj...*

Az antenna beállítása kész procedúra volt, a család majd' minden tagja kellett hozzá. Egy szaladgált a hosszú rúdra szerelt antennával és forgatta, ha kellett. A másik az udvaron állt mint összekötő, hiszen ő tolmácsolt az antennamozgató és a szobában maradt harmadik személy között, aki figyelte a változásokat a készüléken. A következő szavak váltakoztak vagy ismétlődtek: semmi, hangyás, vissza, túl sok, jobb, nézhető. Teljesen szép kép talán soha nem fordult elő, tekintettel arra, hogy néha nagy szelek mozdították el a jól beállított antennát. És kezdődött minden előről...

Hétfőnként adásszünet volt a tévében, akkoriban egy csatorna létezett összesen, nem örültünk bele a hiányába. Családnak ezeken az estéken társasjátékkal ütötte el az időt. A táblarömi volt a kedvencünk, de a kártya is előkerült, vagy a *Ki nevet a végén?* Igazán kellemes, hégában sült krumpli illatú bensőséges esték voltak ezek. Később az adásszünet megszűnt, a társasjátékos esték viszont maradtak. A húgomnak is tetszett, sőt, követelte ugyanúgy, mint a diavetítést. Gyakorlatilag minden napszakban vetíthettünk, ha behúztuk a sötétítőt, akár délelőtt is. Az ajtóra lehetett legjobban vetíteni, mert az



legalább fehér, de néha az sem rettentett el minket, ha hengerelt mintás falra sikerült irányítani kedvenc meséink képeit. A felolvasást vállaltam, legalább hamarabb megtanultam jól olvasni. Változatos diafilmeket kaptunk, a Hófehérkétől A kőszívű ember fiaíig. A tévé mégis nagy kultúraformáló volt számomra. Az Esti mese elengedhetetlen volt, vasárnap délelőttöként mesefilmeket néztünk vagy rajzfilmeket. A Palacsintás király vagy a Gyalogkakukk miatt ültünk ott, később a Zenebutik, a Magyar Pop vagy az Egymillió fontos hangjegy került a figyelem középpontjába. Februárban esténként az egész család izgult Regőczy Krisztina-Sallai András párosáért a műkorcsolya-világbajnokságon. Igaz, nem is lehetett mást nézni, mert nem volt más.

A zenehallgatás egész kis koromban már megigézett. Keresztapáméknak volt lemezjátszójuk, ha elmentünk hozzájuk, biztos, hogy meg kellett hallgatnom nagyon-nagyon sokszor a kedvenc dalomat Szécsi Páltól, az Egy szál harangvirág címűt. Szerintem már előre rettegett a család, ha megérkeztem, Máté Pétert is szerettem, a Hull az elsárgult levél miatt, de a talány számomra Iház Gábor egyik slágere volt: a „Múlnak a gyermekek, nincs visszaút” helyett én azt értettem, hogy



„Nyúlnak a gyermekének nincs visszaút”. Sokat gondolkoztam azon, vajon miért pont a nyúl gyermekének nincs visszaút, de aztán betudtam a költői szabadság termékének. Sokkal később ismertem meg, mi a valóság, de azért ha kisnyulat látok, még ma is eszembe jut az, hogy szegény nyuszinak annyi... Zeneszerszámok terén nem volt a család túlzottan felszerelt: a WEF NDK gyártmányú elemmel működő rádió, egy lemezjátszó (a „hi-fi torony”), ami lábakon álló kis szekrénykében lakott, a tetején egy régi nagy rádió, az szolgált hangsugárzóként. A lemezek közt találtam általam szívesen hallgatottat, a kedvencem egy képeslap formájú az Országház fényképével, a Bánk Bánból a Hazám, hazám... refrénű dal szólt róla Simándy József előadásában. Frászt igazából akkor kaptam, amikor a kissé süket nagy maximum hangerőn ordítottatta a Záray-Vámosi lemezeit. A kedvenceket

járt füldugóval, ha zenét hallgattunk. A csúcsot '79-ben értem el a hőn áhított BRG MK 27-es kazettás magnóval. Nagyon menő volt a narancs-sárga gumi nyomógombjaival. Az osztályban sok gyereknek volt ilyen, de aki kicsit többet adott a technikára, annak MK 25-ös jutott vagy kétkazettás gyönyörűségek, amiről akkor csak álmodozni lehetett.

Suli meg miegymás

Lillafüreden laktunk, az akkori szokásnak megfelelően a legközelebbi iskolába íratott be anyukám, ami Felsőhámorban volt. Nem járt oda sok gyerek, mégis kicsinek bizonyult ahhoz, hogy minden évfolyam egyszerre legyen jelen. Az alsósok délutánra, a felsősök délelőttre jártak. Nem

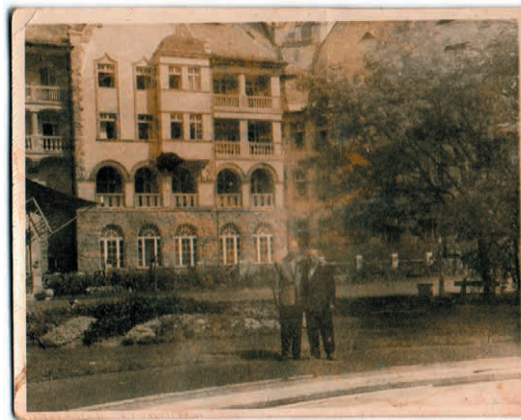


(Koncz Zsuzsa, Omega, Metro, stb.) ronggyá hallgattuk. A barátnőm szerencsésebb volt, hiszen rendelkezett egy darab nővérrel, akinek zenei ízlése fiatalosabbnak bizonyult, mint a nagyié: Omega, LGT, Boney M, ABBA, Szűcs Judit, EDDA, Piramis, V'Moto-Rock, Hobó. Ott az ő családjuk

tetszett különösebben ez a rendszer, sőt, az egész nem tetszett, ezért két hét után közöltem a tanító nénimmal, hogy ebből nekem elég, kipróbáltam, de most már visszamennék az oviba. Én voltam a legkisebb, a tornasorban utolsó helyre kerültem és a táskám is nagyoknak bizonyult. Az osztályokat úgy

csapták össze, hogy az első és a harmadik, a második és a negyedik járt azonos terembe, egy tanító nénihez. A nagyok segítettek a kicsiknek, a kicsik pedig akaratlanul is tudták a nagyok leckéinek lényegi részét. Tornaterem híján az osztályteremben tornáztunk a padok tetején. Sajátos módszer, de a tanító nénink kreatív módon oldotta meg a problémát. A kinti tornaórákat az udvaron tartottuk, az fel volt szerelve rendesen. Télen csúszkáltunk vagy a függőkerten szánkóztunk. Sokat játszottam fiúkkal, a szomszédban és a családban szinte csak fiúk voltak, ebből kifolyólag minden rosszaságot kipróbáltam velük. Az iskolatászkám például, amire *dr. Bubó-s* levonót ragasztottunk, kiváló szánkónak bizonyult. A fülét két kézzel megfogva és ráülve már lehetett is csúszni lefelé a függőkerten. Anyukám kérdezgette, mitől vannak rajta csikarások, vágások, de én természetesen nem tudtam semmiről.

Akkoriban volt néhány kedvenc játékunk, amiket az udvaron szünetben játszottunk. Ilyen például a picizés (ugróiskola), amit gyakorlatilag mindig mindenhol lehetett játszani, csak felrajzoltuk a porba vagy az aszfaltra, kellett egy lapos kavics és órákig ugrálhattunk. A körjátékokat is szerettük, egyik kedvenc az „Elvesztettem zsebkendőmet...” volt, a gyerekkori szerelmek játéka, melynek során kiderült, ki kinek tetszik. A gumizás inkább a lányok privilégiuma volt, azt is lehetett akár a buszra várva is csinálni. Az én kedvencem, ami egyben a legveszélyesebb is, a késdobálós területfoglalós volt. Ezt viszont csak fiúkkal lehetett, mert túl fiús időtöltésnek számított, érthető okokból. Lányosabb volt, mondjuk, a sikítóverseny az iskolaudvaron, amiért még beírást is kaptam. Aztán a fiúk-lányok közötti rivalizálás is a hétköznapihoz tartozott, ami gyakorlatilag bármiben megnyilvánulhatott.



A „szánkópályánk” mellett lakó néni aztán felvilágosította anyámat arról, hogy az édes kislánya mit művel. Tiltani, persze, fölösleges lett volna, versenyeztünk a fiúkkal, ráadásul egyre vadabb helyeken. Nem vettünk fel overált, hótaposónk sem volt, mégsem lettünk betegek soha.

Focimeccs, ahol nem volt kérdés, ki fog nyerni, mégis belevágtunk. Vagy a virágszedés titkos viráglelőhelyeken, vagy a diószedés iskolából hazafelé menet. Ősszel, amikor már elkezdődött az iskola, akkor lehetett a Szinva patak partján a legtöbb diót szedni. Tele volt minden zsebünk,



a buszra várva törtük fel a megállóban. Azt is tudtuk, melyik kertben milyen alma érik, és ha kilógott az utcára, szedtünk belőle, de sok helyen a háziak adták a kormos almát, sóvári almát, persze, legjobb volt a lopott alma...

Felsőháromban két bolt látta el a lakosokat: egy a falu elején, egy a végén. Mindkettőbe jártunk, mi gyerekek főleg dianás cukorért, nyalókéért, gömb rágógumiért vagy pezsgőporért. Akkoriban már lehetett kapni Donald rágógu-



mit is, de csak Lillafüreden, a bazársoron lévő trafikokban. Cserealapot képezett a benne lévő kis képregényszerűség. A lillai ajándékbolt egyébként a megtakarított kis forintcskáink elköltésére legalkalmasabb helynek bizonyult. Volt ott minden, nem okozott gondot a családnak karácsonyi, szülinapi, anyáknapi ajándékokat beszerezni. Mindenféle műtűrökkel telt meg ennek következtében anyukám és nagymamám vitrinje. Természetesen ott virított a „Lillafüred” felirat az összes holmin... A patikában is megfordultunk elég gyakran, ostyapaport lehetett kapni 50 fillérért. Valaki kitalálta,

azután mindenki azt ette a patikusnő „legnagyobb” örömeire. Gyakorlatilag kiették a készletet pár nap alatt. A valódi étkezésekről szólva, a Vadászskürt étterembe jártak a napközisek ebédelni az iskolából. Nagyon kellemes hely volt finom ebéddel. Tavasszal a napközis tanár előszeretettel és étvágygerjesztő funkcióval vitt minket a Szeletabarlanghoz virágot szedni. Unhattuk volna, de tényleg jól esett egy kis séta, éneklés az ebédlőig.

Az idill korántsem állandósult, napközis éveim megpecsételéseként nyolcadikos ballagásomig és még utána is sokáig látható volt az iskola udvari homlokzatán egy megkövesedett kockasajt, amit azért dobtam oda, mert meg kellett volnaennem annak ellenére, hogy utáltam. Sikerült olyan helyre dobnom, hogy sehonnan nem lehetett elérni, lényegében a védjegyemmé vált, akár egy híres festőnek a legismertebb freskója. A húgom születése után már nem kényszerültem napközire, anyukám otthon maradt velünk, onnantól kezdve szabadabb korszak kezdődött. Sokszor előfordult, hogy gyalog mentünk iskolába, ami nem is olyan csekély távolság volt. Busszal inkább hazafelé szerettünk járni a bandázás miatt.

Kedvenc szórakozásunk lett a buszon kapaszkodás nélküli utazás. Versenyeztünk, ki bírja végig a végállomásig. Kanyargó úton ez nem is olyan egyszerű... Ebbe a versenybe csak a már általunk is jól ismert buszsofőrök tudtak kicsit belerondítani, amikor direkt fékezgettek. A gyalogjárás előnye mindezen túl, hogy sokkal több dolgot meglát az ember gyereke. A Palotaszálló alatti függőkert földi paradicsomnak bizonyult. Ősszel színes leveleket, terméseket gyűjtöttünk, télen szánkóval közlekedtünk rajta, vagy éppen a tükörsimára fagyott sétányokon csúszkáltunk fenéken, hason, táskán. A vizesés minden évszakban lenyűgöző. Bő vízhozamnál tavasszal és nyáron afféle bátorság-

próbaként bementünk a vízrobajlás háta mögé, nem volt könnyű mutatvány a sár és a meredek part miatt. Télen a jégcsapokat törtük és előszeretettel nyalogattuk, mint a fagyit. A függőkert tökéletesen alkalmasnak bizonyult bújócskázáshoz is, egy ilyen jó játszóteret pedig nem lehet olyan könnyen otthagyni, így néha az utolsó pillanatban toppantunk be az iskolába.

Talán ötödikes lehettem, amikor nyáron őrsvezető-képzőbe küldtek. Nem kellett körbeutazni az országot, a Csanyik-völgyben lévő KISZ-táborban töltöttem két hetet. Fura volt, hogy egy köpésre vagyok a lakásunktól és nem mehetek haza. Állandóan álmos voltam, mert az emeletes ágyon a felsőt kaptam a tériszonyommal, ráadásul nem volt létra, egy másik ágyon kellett átmennem a fel-le közlekedéshez. Első éjszaka a takaróm leesett a földre, nem bírtam felvenni, majd megfagytam, a vécére se tudtam kimenni. Ebből következett, hogy szinte mindenhol elaludtam napközben. Délután számháborút találtak ki az egész tábornak a Majális-park területén és környékén. Kivittek a helyszínre, meghatározták a területet, elkezdődött a játék. Egy bokorban foglaltam el a helyem, vártam a támadókat. Mivel az idő kellemes volt, a bokor kényelmes, senki nem támadott, viszont a nagyon álmos lettem, nem kellett sok hozzá, hogy szépen álomba szenderedjek. Mikor felébredtem, senki nem volt a környéken, a nap kezdett lemenni. Helyismeretemmél könnyen visszataláltam a táborba, ahol épp vacsorához készülődtek. A vezetőnket megkeresve lejelentkeztem, majd vacsora közben kihirdették a játék győztesét, én lettem az.

A győzelemsorozat nem ért ezzel véget. Egyik nap csapatokban kellett eltéríteni Herman Ottó felsőháromi sírjáig, közben útba ejtve különböző állomásokat megoldandó feladatokkal. Csapatunk pár évvel idősebb vezetője rossz térképolvasónak

bizonyult, nem rendelkezett *indián múlttal*, ezért az állomásokat sem találtuk meg, a sír közelébe sem kerültünk, viszont iszonyúan sokat mentünk fel-le. A végén nagy nehezen visszataláltunk a táborba, ahol kiderült, hogy utolsók lettünk ugyan a meg nem oldott feladatok miatt, viszont különdíjban részesülünk a megtett kilométereknek köszönhetően.

Lillafürediként szinte adta magát, hogy úttörővasutas legyek. Szépen eljártam az Úttörőházba tanfolyamra, nagyon élveztem. Nem sok lányt ihletett meg ez a tevékenység, fiúk voltak többségben. Én viszont otthon is pirosat, vagy zöld utat adtam a tesómnak a lakásban gyakorlasként. Vasutas-pályafutásom mégsem tartott sokáig, azon a nyáron, amikor ténylegesen dolgoznom kellett volna, az évek óta rakoncátlankodó mandulámat kellett kivenni, ami pár nap kórházi fekvéssel járt.

Nyári munkát viszont vállaltunk a két barátnőmmel, hatodik osztály után az erdészetnél. Feladatunk fák megjelölése volt kék festékkel, amiket kivágásra szántak. Reggel nyolcra kellett megjelenünk Jávorkúton az erdésznél, munkára készen. Ő aztán



kitalálta, melyik rész lesz aznapi területünk, amit kijelölünk. Voltunk a Bükk-fennsík, a Savós-völgyben, Garadnán. Minden fát három helyen kellett egy kis kék pöttyel ellátni: a völgy irányából nézve a tövénél és kb. 1,20 m magasságban, a másik oldalról szintén kb. 1,20 m magasságban. Az erdész állt az úton, mutogatott, mi pedig szaladgáltunk a festékes tégellyel ide-oda. Rendesen elfáradtunk délutánra, pláne hogy néha még haza is gyalog jöttünk. Az erdész egyszer azt mondta, ha elfogy a festék, hazamehetünk. Nekünk se kellett több, ahogy bandukoltunk utána, szép lassan csurgattuk a festéket a földre. A baj akkor kezdődött, mikor visszafordultunk. Három kék csík az úton. Másnap dupla műszakot kellett lehúznunk... Ennek ellenére élveztük a munkát és sokat tanultunk az erdésztől. A fizetésem, ami a kétheti munkáért 404 forint lett, elköltöttem fagyira. Az összes unokatesómat (9 fő) meghívtam az akkoriban nyílt Ózon vendéglőbe egy fagyikehelyre.

Az erdész felmenőktől örököltem némi hajlamot a természetjárás iránt, a vadak szeretetéhez, a vadászathoz azonban semmit. A lövészethez olyanmennyire nem konyítottam, hogy az erre irányuló bénaságom okozott némi zűrt. Az unokatestvéreimmel pedig próbálkoztunk: légpuskával lövöldöztünk seregélyekre falun, mert megették a termést. Nekem soha nem sikerült eltalálni semmit, az én tudásom mellett még egy elefánt is biztonságban lett volna. Ezzel a mérhetetlen célzó-tehetségtelenséggel vállalkoztam nyolcadikos koromban egy lövészversenyre. El lehetett menni a suliból, ami nagyon vonzóvá tette a rendezvényt. Nem gondolta senki, hogy városi versenyen fogunk részt venni, azt hittük, lövöldözünk egy kicsit, azután mehetünk. Az, hogy egyáltalán nem tudtam lőni, elenyésző probléma lett ahhoz képest, hogy az elnök az anyukám akkori főnöke volt, aki világbajnokságot

nyert futóvadászból. Ő is meglepődött, hogy ott lát, amikor viszont a kezembe vettem a fegyvert, azonnal rájött, hogy közöm nincs az egészhez. Odajött a hátam mögé, célzott, nekem csak meg kellett húznom a ravaszt. Telitalálatos lett minden céltáblám. Valószínűleg „megnyertem” a versenyt, de meg sem vártam az eredményhirdetést, annyira kellemetlenül éreztem magam.

A következő ilyen élményem középiskolás koromban ért. Szeptemberben az egész iskola kivonult a Királyasztalra, valami katonai gyakorlat-félére³. Lajhármaszás kötélén a patak felett, kúszás, lövészet. A lőtéren hason fekvé kellett céloznunk a céltáblánkra. Tíz lövés után mindenki megnézhetette, mit művelt. Akkor derült ki, hogy az egyik osztálytársnőmmel mindketten ugyanarra céloztunk, viszont egyetlenegy találatunk sem lett. Felhagytam rögvést a lövész „karrierrel”...

Az indiános korszak viszont meglehetősen sokáig tartott. Második osztályos koromban elkapott a láz. Versenyt olvastunk mindenből, ami indiános. Azon a nyáron a barátnőmmel úgy olvas-



³ Az 1848. évi pákozdi csata emlékéért az iskolák szeptember 29-én akadémiaünnepet tartottak, kirándulásokkal ünnepelték a Fegyveres Erők Napja mottóval.

tunk, hogy levélben értesítettük egymást az elolvasott könyvekről. A Nagy indiánkönyv, a Bórharisnya, a Winnetou minden része: ami fellelhető volt otthon és a könyvtárban, mind elfogyasztottuk. A levelet természetesen postán adtuk fel egymásnak, pedig csak két buszmegállóra laktunk. A szülők nem is értették, mi ez a hóbort. Az indiánkönyvek eredményeként a szomszéd fiúval egész nyáron fejpánttal és a mellé szúrt tyúktollal jártunk. Az erdőben építettünk kunyhót, nyilat készítettünk és természetesen pisztrángot fogtunk a Szinvában. Akkor még sok pisztráng élt a házunk előtt folyó patakban. Jó (pláne Joó) indián a patakban állva kézzel fog halat, ezt tökélyre fejlesztettük. A másik fontos dolog, hogy az indián egész nap ül a faágon és figyel. Ez is ment. Hogy mennyire voltunk minden nap koszosak az indiánosditól, azt el lehet képzelni. Egy egész nyarat töltöttünk őrsgben a képzeletbeli apacsoknál.

Csak sportosan!

Lillafüred előnye nagyjából ugyanaz, mint a hátránya: minden van ott – csak messze egymástól. Mi, helyi vagány gyerekek mindenhova bejáratosak voltunk. A focipályán, amit a katonaság birtokolt, rendszeresen bajnokságokat rendeztünk, természetesen fiúk lányok ellen. Nyilván a lánycsapatnak kevés esélye adódott bármit is megnyerni, de a virtus hajtott mindenkit. Pingpongozni a Magyar Rádió és Televízió üdülőjébe jártunk, ahol a gondnok Vera néni kifejezetten szerette a jelenlétünket.

Neki nem volt gyereke, biztosan azért gyűjtött be minket maga köré. Komplet programokkal lepett meg: lengőteke, asztalitenisz, társasjátékok. Zegzugos lakrésze tele volt lomokkal, ami egy gyerek számára roppant érdekes. (Néha összefutottunk híres beutalt vendégekkel is, Vitray Tamás például többször megfordult ott, amit nem csodálok, hiszen végtelen nyugalom lengte be a helyet, hála Vera néninek.) Aztán a görkorizás is hobbink lett egy időre: cipőre csatolható négykerekű, mindenki lábához igazítható szerkezetet kell elképzelni (abban az időben csak ilyen létezett), és a parkírozóba jártunk görkorcsolyázni, mert ott volt aszfaltos, viszonylag összefüggő, vízszintes terep. Amikor ki akartuk hagyni a fiúkat, vagy ők hagytak ki minket a közös mókából, „lányos” játékokat is játszottunk. Ilyen volt a gumizás: két ember kellett a hosszú gumiszalag megtartásához (a bokájukkal), a harmadik pedig különböző nehézségű figurákkal ugrált a gumiszalag között.





Fontos szórakozási formának számított a focimeccs is. A vállalatok közötti bajnokságok népszerűek voltak akkoriban. A rokonságom az erdészetnél dolgozott, rengetegszer rendeztek mérkőzéseket Lillafüreden a katonaság futballpályáján. Nekünk közel esett, tehát lelkes szurkolóként rendszeresen megjelentünk, a nagybátyáim fociztak, a nagynénéim pedig engem tanítottak közben kacintani és kicsit csúnya szövegű dalokat énekelni (*Nagy-Miskolcon, Nagy-Miskolcon huncutok a lányok...*). Később a Csanyik-völgy bejáratánál készített az erdészet magának saját pályát, oda tették át a bajnokságokat, ahol mindig került sör, üdítő, néha üstben főtt gulyás is.

Tízéves koromig még Diósgyőr-meccsekre is hordtak magukkal „a fiúk”. Kaptam egy nagy csomag makukát, amit szépen meg is ettem, néha hatalmas pattanásokat növesztve tőle a nyelvemre. Nem nagyon érdekelt a foci, nem is értettem, mit rohangálnak ennyien egy labda után. Ami utána történt, az sokkal érdekesebb volt egy gyerek számára: a Bulgárföldön vagy Diósgyőrben meg kellett beszélni a pályán történeteket, amit természetesen csak kocsmában lehet. Így kerültem például a Bányász kocsmába, vagy a vele szemben lévő Vár presszóba, ahol kaptam sütit és egy üdítőt. A világ legjobb sütije volt...

Focidrukker-korszakom hirtelen ért véget. Minden úgy történt, ahogyan korábban: makuka, üdítő, bambulás. Egészen addig, amíg az egyik gólhelyzet ki nem váltott a felettem álló felnőtt férfiből egy önkéntelen reakciót. Ugrott egy nagyot, egyenesen a nyakamba. Nem tudom, hogy éltem túl a terhet és az ijedtséget. Attól fogva viszont nem voltam többet Diósgyőr-meccsen.

Télen a befagyott Hámori-tavon való sétálgatás és csúszkálás is a kedvencek közé soroltatott. Bár otthon anyukám megtiltotta, hogy a jégre merészkedjek, nem foglalkoztam az intelmekkel. Mentem a többiekkel suli után, annak tudatában, hogy ami nem látszik, az nincs – amit nem lát anyukám, az nem történik meg. Csakhogy elkövettem egy alapvető hibát: jellegzetes színű pulóverben – mondhatnám egyedi darabnak is – vidáman sétálgattam a tavon. Hazaérve próbáltam tagadni, de hiába. Anyukám látott a buszból, természetes utat adva egy méretes pofonnak. Megérdemeltem... iszonyatosan mély a tó.

Lillafüred adottságaira visszatérve evidens, hogy hegyvidéken kevesebben bicikliztek mindig is, mint az alföldi településeken. Így maradt ki az

én életemből ez az egyébként remek közlekedési és sportolási lehetőség. Igaz, hogy nyaranta, amikor a Bodrogközben töltöttem egy-két hetet a keresztanyáméknál, meg akartak tanítani. Én viszont úgy döntöttem, hogy rajtam ugyan nem fog röhögni a fél falu, ahogy felnőtt biciklin a váz alatt próbálok bénázni, ráadásul fiúk közt. Ellenálltam keményen, egészen 16 éves koromig. Akkor a húgom sírt ki egy kempingbiciklit, mert a szomszéd gyerekeknek is olyan volt. Saját elhatározásból addig próbálgattam egyedül, míg nem sikerült (néha lehorzsolni a közeledő villanyoszlopot).

Amikor már biztonsággal ment, azzal jártam ki Ómassára a nagymamámhoz. Egy alkalommal, amikor már majdnem a célnál jártam, jött a 15-ös busz. A sofőr, aki évek óta állandó odajáróként ismerte az egész falut és minden hozzátartozót, engem is, megállította a buszt, kinyitotta az ajtót és közölte, addig nem megy tovább, míg nem szállok fel biciklivel együtt, mert ő nézni sem bírja, ahogy én szenvedek. Mondtam, hogy direkt sportolási szándékkal teszem, de ő hajthatatlan maradt. A buszon ülökkel – akik mind ismertek engem – meg-

szavaztatta, hogy fel kell szállnom. Ezután, ha arra bicikliztem, ügyeltem, nehogy találkozzak a 15-ös busszal.

Nyári szünetek és egyéb vakációk

Elsőosztályos koromban szokásommá vált, hogy a rózsaszín műanyag malacperselyen kívül takarékbélyegbe fektettem vagyonomat. Eredményképpen év végén, a nyári szünet elején vettünk belőle egy tollaslabda-készletet. A kezdők ügyetlenségével, a bátrak elszántságával vetettük bele magunkat unokatesómmal a reggeltől estig tartó sportolásba. Ha hívtak ebédelni, abba hagytuk egy kicsit, ha sötétedni kezdett, akkor az utcai lámpafénynél ütöttük a labdát, amivel nappal a kardoslepkék, estefelé a denevérek kergetőztek.

Mindegy hol voltunk nyáron, Lillafüreden vagy Ómassán, a boltba járás a gyerekek feladata lett. Mindkét helyen csak akkor lehetett kenyeret kapni, ha előre megrendeltük a két kilós veknit. A kecskére káposztát szólás itt majdnem szó



szerint értendő, ugyanis a pár méteres úton mindig megéheztünk. A kenyeret megkezdtek a *dumójánál* és mint a kiségek, a finom, néha még langyos puha belét falatoztuk hazáig. Gyakorlatilag mindenkinél megfogalmazódott a végkövetkeztetés, miszerint még egy fél kenyeret kell rendelni, amit nyugodt szívvel megehetünk hazafelé menet.

A hegyen nyáron érik a szamóca, a málna, később a szeder, ha édességre vágytunk, „csak” kiszaladtunk Jávorkútra vagy Szentlélekre szedni ezekből a finomságokból. Kapott mindenki egy bádögrét, néha abba is tettünk a gyümölcsökből. Amikor megtelt a nagyobb, *kandlinak* nevezett tárolóedény, szépen hazavittük, nagymamám pedig elkészítette belőle a boszorkányhabot. Gyümölcs, cukor, tojásfehérje felhabosítva, kis időre a mélyhűtőbe téve kiváló fagyihelyettesítő.

Szentlélekre naponta többször is „felszaladtunk” a Szuszogón, ami csak felfele szuszogó, lefelé kacagó. A legemlékezetesebb alkalommal strandpapsban indultunk neki és már a tetőn jártunk, amikor leszakadt az ég. A sárban futva-csúszva próbáltunk hazajutni, otthon pedig a varacskos disznó kinézetünk miatt egy kis szidást kaptunk, meleg tejbegrízzel...

A strandolás a gyerekek egyik legkedvesebb nyári elfoglaltsága. Hétköznap nagymamával, hétvégén a családdal lehetett lubickolni Tapolcán, az Augusztus 20-on, a Diósgyőri Várfürdőben (amit valaki átírt Vértürdőnek), rendszeresen áztunk egész nap addig, amíg fehér, ráncos, víztől kiszivottá vált minden végtagunk. A nagylábujjam rendszeresen véres lett a meszes medence alját súrolva, úszógumiban evickélő technikám miatt. Ilyenkor a szandált sem bírtam elviselni, mezítláb kellett a buszon hazamennem. Ebédre mindig előkerült a rántott csirke, kaptunk fagyit, *szőke kólát* vagy

barnát, görögdinnyét. Olykor ez volt a nyaralás, mert egy hétig minden nap a strandon voltunk.

Kisiskolás lehettem, amikor egy ilyen nyári nagyizás alkalmával a városba kellett mennie nagymamámnak. Két lehetőség adódott: 15-ös busszal – vagy kicsit romantikusabb és időigényesebb a kisvonattal való közlekedés (gyalog Garadnáig, onnan kisvonattal a Szent Anna templomig, akkor még ott állt a végállomás). Miután a nagymamám mindent elintézett, elengedhetetlen programként, ugyebár, a Napsugár cukiban egy fagyit vagy egy krémes következtett... Visszafelé ugyanúgy gyalogosan a Szent Annáig, kisvonattal Garadnáig, onnan ismét csak gyalog Ómassára. A kisvonatozásnak még volt egy előnye, lehetett integetni anyukámnak, aki akkor a LAEV-telepen dolgozott. Szerettem menni vele „dolgozdába”, mert ott minden nagyon érdekes volt. Ültem az akkor még működő sínautón, amivel a főnökök közlekedtek.

Lillafüredig is el lehetett vele utazni, egészen az erdészet épületéig, akkor még tehervonat járt arra. A kitermelt fát tehervonattal hozták a hegyről a rakodóra, onnan pedig vonattal





fogva kilométereken keresztül sétáljunk rajta, harsogva az énekkari dalokat (Április 4-ről szóljon az ének, Éljen május elseje).

Anyukám nővére a Bodrogló közbe ment férjhez, Pácinban laktak. Mivel ómassai születésű, amikor tehették, látogatóba jöttek nagymamámhoz. Nagyon szerettem, amikor jöttek, mindig történt valami érdekes. Évekig egy Pannónia P10-es oldalkocsis motorral jártak, amiben én is helyet kaptam. Az oldalkocsiban így velem együtt három gyerek kucorgott, de ha rendőrt látott a keresztapám, nekem mindig le kellett bújni a többiek lába alá, mivel én nőtem a legkisebbre. (A becenevem is Töpörtyű volt.) Ezzel a módszerrel viszonylag nagy távolságokra eljutottunk: Kékestetőre, Egerbe, a zempléni hegyekbe, a Bükk-fennsíkron keresztül Szilvásszóra. Akárhová



a Ládi-telep fűrészüzemébe. A kisvonal a huszas évektől fontos közlekedési eszköz, a Bükk-fennsíkron több vonalon alkalmazták a kitermelt fa szállítására. Amikor a lillafüredi rakodó megszűnt mint működő üzem, kiváló játszótérnek bizonyult a gyerekek körében. Az ott hagyott tehervagonokon vadnyugatosdit játszottunk, bújócskázunk. Az elhagyott sín pedig arra vált alkalmassá, hogy ketten kézen

mentünk, mi gyerekek rögvest megrohmoztuk a trafikokat. Mindenféle színes műtűr érdekelt, nyafogtunk – és kitartó könnyezés után mindig kaptunk is valami fontos dolgot, ami két nap múlva már eltűnt a többi között.

Gyerekkoromban nem volt „divat” külföldre járni, nem is igen lett volna hová. Így az első külföldi utazásom végül aztán emlékezetesre sikerült. A családom régi ismerőse, Schalkház Lipót bácsi elhívott Kassára a nagynénémel, egy napra. Azért ment oda lányával, Sárával, mert a családjuk onnan származik és minden évben legalább egyszer ellátogattak a temetőbe. Lipi bácsi nagynénje volt az a bizonyos Shalkház Sára, aki 1944. december 27-én mártírhalált halt Budapesten. (Egyébként egy napon születünk, május 11-én.) A családi kriptán az ő neve is szerepel, bár a teste a Dunában végezte. Ez a kirándulás 1983 októberében történt, és mondhatom, maradandó nyomot hagyott bennem. Lipi bácsi már nem volt fiatal ekkor, de úgy mesélt egész nap a múltról, hogy szinte abban a korban éreztem magam. Megmutatta a házukat a főutcán, ami régen szállodaként üzemelt, elmentünk abba a temetőbe, ahol a családja nyugszik, és mesélt, és mesélt, és mesélt... Ő volt az az ember, aki az ómassai kultúrházat felvirágoztatta az 1950-es, 60-as években. Megkereste nekem a régi naplót, ahonnan kimásolta a beírásokat, az előadásokról, amelyekben anno anyukám szerepelt. Tánc, szindarab, versmondás, stb. Kár, hogy már nem él és nem mesél többé...

Következő külföldi utam Lengyelországba vezetett. Az iskolában hirdették meg, hogy a túrakör szilveszteri utat szervez Krakóba. Pár nappal korábban indultunk a Cracovia expressszel, kusett⁴ vagonban. Már az utazás is élvezetes volt, a szállás, egyetemi kollégiumban, szintén emlékezetes lett: a puritán szó kevés a berendezés és a komfort



⁴ Kusett kocsinak (couchette) nevezik azokat a vasúti szerelvényeket, amik 24 órán belül elérik a célállomást. Itt a fülkék többnyire hatszemélyes üléshelyekből állnak, amiket a pihenés, alvás idejére át lehet alakítani ágyakká.

jellemzésére... Mindent feledtetett viszont a város szépsége, a lengyel vendégszeretet és a kirándulások. Akkor jártam először Auschwitzban, nagy hatással volt rám, és Wieliczkában, a sóbányában, az is érdekes volt. Krakkó belvárosában a piacon bevásároltunk, mindenfélét: bőrtáskát, övet, ezüst gyűrűt. Vettem egy gyapjúkesztyűt, ami jó melegnek és nagyon bűdösnek bizonyult, elfelejtették kimosni és úgy bűzlött, mint egy birkaakol. Egyébként is számomra érdekes szagok terjengtek a városban, eredetüket nem tudtam megfejtetni, lehetett a gázüzemű buszok füstje vagy az autók kipufogója. Mindenesetre nekem ez lett a „lengyel szag”. Abban az időben ott nem nagyon volt jó az élelmiszerellátás, húst például alig lehetett kapni. A kollégiumban, ahol megszálltunk, összeismerkedtünk egy fiatal egyetemista házaspárral, akik ott laktak a pár hónapos kisbabájukkal. Amikor indultunk haza, megkapták az anyukám által sütött kolbászt, amit nem ettem meg. Volt nagy hálálkodás, nem tudni, mikor láttak utoljára hasonlót.

1988. április 4-én útnak indultunk az akkori udvarlómmal, az öccsével és egy barátnőnkkel Berlinbe. Munkaszüneti nap lévén kevesebb szabadság igénybevételével járt a kaland, így egy hetet tölthettünk el a nevezetes városban. Gyönyörű napsütésben indultunk, egy szál rövid ujjú pólóban, tele reményekkel az NDK felé, autóval. A csehszlovák-kelet-német határon este ért minket a meglepetés, szakadó hóesésbe keveredtünk, meg is kellett állnunk. Az autóban való kényelmetlen alvás semmi nem volt ahhoz képest, hogy mínusz fokok repkedtek, meleg ruhát viszont nem vittünk magunkkal, közel álltunk a megfagyáshoz. Gondoltuk, hogy csak átmeneti a sarkvidéki állapot, majd Kelet-Berlinben, ahol a szállásunk várt, jó lesz az idő. Tévedtünk. A Humboldt Egyetem kol-

légiumában aludtunk egy miskolci, ott tanuló lány szobájában, aki abban az időben pont hazajött. Nem fűtöttek, valami oknál fogva, kint pedig orkánerejű északi szél fújt az ottlétünk elejétől a végéig. Az első dolgunk az volt, hogy az Alexanderplatzon található nagyáruházban megpróbáltuk téliesíteni öltözékünket. Megvettük a fiúknak a legolcsóbb és legrondább sapkát, nekem egy ötujjas norvégminitás kesztyűt, egy bordó kalapot (gondoltam, majd itthon anyukámnak adom). A hozott meleg ruhám egy pulóverből, egy blézerből és egy Ritmo cipőből állt, no meg egy farmer nadrágból. Mivel hideg volt, mindent magamra kellett húznom. Látványnak nem lehetett rossz, mert sokan megbámultak.

Kelet-Berlinben aludtunk, ott vásároltunk be mindenféle finomságot, többek között túrótorlát, zacskós tejet, és naponta szépen átutaztunk Nyugat-Berlinbe csodálkozni a *Nyugat* fényezésén. A határátkelő egy körben (alul is, felül is) tükörrel ellátott helyiségből állt, ahol alaposan átvizsgáltak mindenkit. Mielőtt elindult az U-Bahn, egy kutyát átküldtek a szerelvény alatt, katonák hemzsegték mindenhol. A Falat nem lehetett megközelíteni sem, csak messziről nézhettük. Átérve a nyugati oldalra egészen más kép fogadott. Nem őrizték a Falat, és valami tiszta, rendezett nyugalom fogadott minket. Ámulatból ámulatba estünk. A Karlstadt áruház több szintes árubősége elvárszolt minket. Szűkös pénztárcánk tudata szállított le a földre. Érdekes látvány lehettünk, amikor egy csodálatos nagyáruház vízesésekkel, gyönyörű növényekkel ékesített aulájában, az előzőekben leírt szerelésünkben elővettük a jól megérdemelt túrótorlát a zacskós tejjel és jóízűen elmajszoltuk; természetesen a tejet a zacskóból szívogatva. Este hazaérve viszont mindennél jobb volt a kelet-berlini sörözőkben elfogyasztott *bohvrst* krumplicsátával és sörrel. Ellentétben a másik oldallal, itt

minden olcsó volt, rideg, hideg, viszont találkoztunk nagyon sok kedves, barátságos szegény emberrel, akik vidáman itták a jó német sört.

Még abban az évben, ősszel sikerült eljutnom Romániába is. Az akkori divatos bevásárlóútra beszélt rá két barátnőm. Azért is vállalkoztam a keleti kalandra, mert nagyapám onnan származik. Rutinos öreg vásárolókkal indultunk, akik megmondták, mit kell venni, amit ott majd eladhatunk. Gömb alakú rágógumi, Kajla csoki, Afrikana csoki, Karaván kávé, férfi pulóver. Megérkezve Nagybányára a piacot vettük célba. Útközben leszólított bennünket egy nő, mondván, menjünk vele a munkahelyére, ott mindent meg fognak venni tőlünk. Valóban így is lett, ráraboltak a holmikra. Az első döbbenet ott ért: egy hölgy azért vett csokit és rágógumit, mert a gyerekei hónapok óta nem láttak ilyesmit. Valódi kávé sem ittak már régóta. Korántsem szánalmat akartak ébreszteni,

csak egyszerű tényeket közöltek. Arra gondoltam, akár az én rokonaim is lehetnek. Odaadtam az összes portékámat ingyen. Visszatérve a belvárosba, a nyugat-berlinitől egészen más érzelmi töltettel estünk ámulatból bámulatba. Mérhetetlen szegénység mindenhol. Szendvicseinket félve, dugdosva ettük, mert látszott az emberek arcán a csodálkozóva vágyakozás e ritkán látott ételek után.

Az áruház szegényes árukészlete is megdöbentett: a konfekciósztályon egyféle szabású, egyszínű, egy méretű női kabátot lehetett kapni. Biztosan azt akarták sugallni, hogy itt „mindenki egyenlő”. A többi részlegben hasonló kép fogadott, sötét volt és nagyon hideg, az eladók bekecsben jártak. Pénzem nem volt, mindegy, mert úgysem tudtam volna mire elkölteni. Ezzel az úttal tapasztaltabb lettem, eljutottam nagyapám szülővárosába, és azon gondolkodtam, jól tették-e annak idején, hogy átköltöztek Magyarországra?



Hogyan lettem tealógus?

A tea az az ital, ami minden ember életében valamilyen formában megjelenik. Hol úgy, mint élvezeti szer, hol úgy, mint gyógyszer, hol úgy, mint kényszer...

Családunkban is fontos szerepet játszott. Reggelihez elengedhetetlen volt egy kannányi agyoncukrozott és citrompótlóval vagy citromlével ízesített meleg, kevés teával ízesített lé. Na, ez az, ami nekem sosem ízlett... Ösztönösen és szívesebben megittam a nagymamám által gyűjtött csipkéből készült csipketeát, vagy a Bükkben szedett mentát. De a hársvirág, a kamilla, a galagonya- vagy szamárcalevél, a cickafark, a kakukkfű is az ősi tudás maradványa az erdei emberek körében. Anyukám elmesélése alapján tudom, hogy gyerekkorában még a köményt is a Bükk-fennsíkron szedték, ahol szabadon termelt. Erdélyben a tea szó gyógynövényekre vonatkozik. Ébredező fiatalságom kedvence a kék dobozos Lipton tea lett, ami filteres kiszerelem ellenére iható, finom, illatos nedűt adott.

Az első komolyabb szálas teákat Lengyelországban láttam, kaptam és vettem. Akkor jöttem rá, hogy másképpen is lehet teázni. Az első igazi kínai szálas zöld teát a Zsarnai-piacon vettem, természetesen lengyelektől. Kollégáimmal próbálkoztunk a nagy csomaggal megbirkózni és hát mindenféle előtanulmányok híján rosszul készítettük el, majd megállapítottuk közösen, hogy ihatatlan, trágyaízú

és keserű. A fekete teák maradtak kedvencnek és azóta is... Később, már mindkét gyerekem megszületett, amikor az egyik barátnőmtől kaptam egy nagyon finom teát a Demmers teaházból, ami a Budapesten másodikként megnyíló teaház volt a '90-es évek elején. Tejszínes karamell tea, tejszínnel fogyasztva mennyei.

Éppen ez az időszaka volt az életemnek, amikor választanom kellett: visszamegyek a szakmámnak megfelelő építőiparba, vagy önállósítom magam valamilyen formában. Első lépésként szereztem egy lakberendezői végzettséget, de érdekelt a népművészet is.



És akkor jött hirtelen az ötlet, hazafelé, a villamoson: nincs teaház Miskolcon, de miért? És miért ne legyen?

Egyévnyi utánajárás, előkészületek, hatóságokkal való küzdelem kellett, hogy legyen belőle valami. Tanulmányúttal kezdtem. Budapesten

akkor négy teaház működött, mind-egyikkel felvettem a kapcsolatot, beszélgettünk, ráéreztem a ritmusra, elláttak praktikus tanácsokkal. A maga nemében jól működött mind, kellemes helynek bizonyultak, bár eltérő szellemiséggel.

Az első csak árulta a teákat, viszont odaadó, kellemes beszélgetőpartner volt a tulajdonos. A második az orosz hagyományokkal rendelkező teázást preferálta, a harmadik a teljesen klasszikus, natúr teázást próbálta közkedvelté tenni. Úgy gondoltam, a miskolci - és, sajnos, a teázást alig ismerő - polgárok aligha örül-



nének annak, ha cukrot sem adnék a „császár szemöldökéhez”.

Végül a negyedik modellnél maradtam, már a neve is közel állt hozzám, hisz a híres író leg híresebb könyvéről kapta nevét: A Vörös Oroszlán. Tőlük tanultam meg az apró trükköket, milyen teát hogyan

kell elkészíteni, az elinduláshoz szükséges gazdasági megoldásokat. Az itteni szakhatóságok először nem igazán értették, mit is akarok én valójában. Volt, ahol technológiai leírást kellett készítenem a teafőzésről: víz felforr, teafű, leöntés, megfelelő hőmérséklet, idő, és kész! Volt olyan, aki azt nem értette, miért nem lesz nálam alkohol és miért nem lehet majd dohányozni? Ragaszkodtam a CSAK TEA FÜSTMENTESEN elképzelésemhez.

Még egy fontos momentum adódott, a kannák. Nem szerettem volna kommersz porcelán teáskannákat kis csinos füles csészékkel. Egy régi könyvben találunk japán raku csészékről és kannákról képeket. Egy nagyon ügyes



és kreatív iparművész keramikusnő elég merésznek bizonyult, nagyon feldobta az újszerű munka. Olyannyira, hogy ezt a raku technikát az elsők között alkalmazta Magyarországon.

A kész teáskészletet meglátva csurgott a könnyem, olyan szép és egyedi lett. Még meg is puszilgattam, azóta

is ezek a kedvenc darabjaim. A névválasztással is volt némi teendő, a baráti körben kérdezősködtünk, kinek mi a javaslata. Az egyik barátunk rámnézett - számára egyértelmű volt a Zöld Sárkány név, mert rám emlékeztette. Utólag is köszönöm a bizalmat... Amikor a hely is készen lett, végre 1999. november 29-én, szombaton, reggel 9-kor megnyitottunk. Legelső vendégeim az udvarban dolgozó boltosok és lakók voltak. A pirosra festett falak miatt teljesen másra számítottak...

Az elsők közül vannak többen, akik azóta is törzsvendégeim, sőt, baráti viszony alakult ki közöttünk. A zenetanár-zeneszerző, akinek csak köszönettel tartozom, már a gyerekei



is járnak hozzánk, a tévés, aki nem változik semmit azóta sem. Az akkor gimibe vagy egyetemre járó diákok szívesen jöttek ide, mert mindig történt valami.

Utazásokról diavetítés, egy kis zenélés, egy kis felolvasás. És persze az maradt köztünk igazán,

aki bírja a sajátos humorom. Évek óta jár ide egy óragyűjtő társaság, minden szerdán. Eltérő végzettséggel, családi háttérrel, lakhellyel, társadalmi hovatartozásra tekintet nélkül egy közös van bennük: az órák szeretete tartja össze őket. Igaz, hogy mindenki másféle órára specializálódott, van zsebórás, karórás, faliórás, asztali órás, régi értékes órás, mindenféle órás, orosz órás, stb. Órákig tudják nézegetni az új szerzeményeket. Engem mindig lenyűgöz a látvány maga. Meg az is, ahogyan rendelnek: „Anyá! Valami jó erőset süss már nekünk! Tejföllel!” Hát nem imádni valóak?

Van, aki már a fiait-lányait hozza teázni és olyan is, aki külföldre ment tanulni vagy dolgozni, de amikor hazajön, mindig meglátogat. Akad, aki ideszokott, olyan is, aki rám maradt mint harmadik gyerekem. A lényeg, hogy itt vannak és ezért működik a teázó. Ha valaki azt mondja, ez a kedvenc helye, én azt mondom: az enyém is.

Itt nőttek fel a gyerekeim, én itt öregedtem meg.

Sok minden történt, sok ember járt nálunk. Volt, aki itt tartotta az eljegyzését és olyan romantikusra sikerült, hogy mindenki szipogott a szomszéd asztaloknál. Nagyon sok első randis visszajár, mint férjfeleség. Vannak, akik az életük fontosabb eseményeinél bejönnek és gratulálhatok nekik az esküvőhöz, az első és második gyerekhez. Nem lettem gazdag és híres, de erre a teázóra azért vagyok büszke, mert sokan szeretik és kitartanak a Zöld Sárkány mellett.



soó Timike: Acélváros

felmevel
megmevel
szórakoztat is
ha kell

Hernádi Judit
Schase mond...

Ihász Gábor:
Nyúlnak a gyerekeknek
nincs visszaút...



Észak-Keleti Átjáró
Egyesület 2015
0 forint

